

Communication Matrix

O evaluare a abilităților de comunicare

pentru persoanele aflate în primele etape ale dezvoltării abilităților de comunicare

pentru persoanele care utilizează orice formă de comunicare, incluzând forme de comunicare presimbolice sau alternative și augmentative.

Charity Rowland, Ph.D.
©1990, 1996, 2004

Traducere și adaptare în limba română Lector Univ. Dr.Carolina Hațegan și Dr. Dorina Talaș

Disponibilă și în variantă adaptată pentru părinți

Communication Matrix include o serie de patru matrici reprezentând patru funcții de bază ale limbajului și comunicării precum și șapte niveluri de competențe. Nivelurile de competență se disting prin comportamentele implicate în actul de comunicare, de la comportamente pre-intenționate, la comportamente verbale care presupun utilizarea unor enunțuri ce conțin două sau trei simboluri. Organizarea Profilului Matrix are la bază evaluarea unui lot de nouă nou-născuți, fiecare de trei ori în intervalul 6-20 luni. Scala Matrix este un instrument de evaluare care identifică exact modul în care copilul comunică și oferă o imagine de ansamblu pentru elaborarea (stabilirea) logică a obiectivelor în vederea dezvoltării abilităților de comunicare în termeni de comportamente specifice, funcții ale comunicării sau nevoi care pot fi atinse. Scala Matrix se adresează copiilor cu tulburări severe de comunicare, incluzând deficite senzoriale, deficite motorii sau cognitive.

Profilul Matrix se adresează în egală măsură și adulților care se situează în primele etape de dezvoltare ale abilităților de comunicare. De asemenea, se adresează și copiilor fără dizabilități severe care se situează în primele stadii ale dezvoltării abilităților de comunicare.

Scala Matrix este compusă din două părți principale: acest ghid și profilul care este oferit separat. După ce citiți paginile introductive 1-2 veți afla instrucțiuni de utilizare a scalei în pagina 3. Apoi veți găsi cele patru matrici, câte una pentru fiecare domeniu de bază al comunicării. Fiecare matrice include o serie de întrebări la care veți răspunde marcând datele obținute la nivelul matricei. Completarea acestor matrici vă oferă informații specifice despre modul în care copilul se exprimă (comunică).

După ce ați răspuns la întrebările de la paginile 3-6, veți completa profilul. Profilul rezumă informațiile colectate în paginile 3-6 oferindu-vă o imagine de ansamblu asupra dezvoltării abilităților de comunicare ale copilului.

Patru funcții principale ale comunicării

În primele stadii ale comunicării putem observa cu ușurință patru funcții principale ale limbajului. Cu cât înaintăm în vârstă și comunicarea devine mai sofisticată (complexă) și funcțiile pentru care comunicăm sunt mai extinse și trebuie să transmitem mesaje noi care nu pot fi exprimate cu ajutorul comportamentelor prezente în primele stadii ale dezvoltării abilităților de comunicare. Scala Matrix este organizată pe baza celor patru funcții principale ale limbajului, descrise mai jos.

1. Să refuze lucrurile pe care nu le vrea....

Chiar și nou-născuții pot să exprime clar când nu le place ceva, când le este foame, când îi doare ceva sau alte situații de disconfort. Cu cât înainteză în vârstă găsesc alte

modalități convenționale de exprimare pentru a refuza unele lucruri și pentru a evita lucruri pe care nu le doresc încă înainte de a li se oferi.

2. Să inițieze acțiuni...

Când suntem în fața unor obiecte/lucruri care ne plac, ne dorim acele obiecte/lucruri în mod repetat. Inițial nou-născuții pot să exprime ceea ce le place doar dacă acel obiect/lucru este prezent. Mai târziu, ei reușesc să exprime ce doresc chiar dacă nu li se oferă acel lucru/obiect.

3. Să se implice în interacțiuni sociale

Pentru multe persoane interacțiunile sociale reprezintă un aspect important al vieții. Scopul principal al comunicării este realizarea interacțiunii cu altă persoană. Nou-născuților le place să primească atenție din partea altor persoane și învață repede cum să atragă atenția altor persoane. Mai târziu ei învață modalități mai politicoase și mai puțin egocentrice de a interacționa cu o altă persoană.

4. Să ofere și să caute INFORMAȚII...

Pe măsură ce copiii cresc sunt tot mai interesați de lucrurile din jurul lor și învață să caute informații, să formuleze întrebări, să răspundă la întrebări, precum și să ofere informații. Inițial aceste mesaje iau forma unor răspunsuri la întrebări directe (răspunsuri de tipul "Da" "Nu"), formulează întrebări simple, denumesc lucruri și fac unele comentarii/remarci.

În cea mai mare parte, aceste mesaje necesită reprezentarea internă a experienței și utilizarea simbolurilor pentru a manipula informațiile.

Comportamente care apar în comunicare (comportamente verbale)

Pe măsură ce ne dezvoltăm suntem capabili să exprimăm mesaje în moduri mult mai subtile, convențional și social acceptate. Primele comportamente vor fi vocalize non-verbale, comportamente motorii, gesturi, expresii faciale și vizuale. Ocazional copilul cu deficiențe motorii severe poate utiliza un dispozitiv (echipament) mecanic simplu. Mai târziu învățăm să utilizăm simbolurile pentru a comunica, incluzând cuvintele orale, limbajul semnelor, cuvinte scrise sau cuvinte scrise în Braille, simboluri concrete (precum imagini simbolice sau simboluri tridimensionale) sau echipamente electronice de comunicare care încorporează unul dintre aceste simboluri.

Șapte niveluri ale competenței de comunicare

În continuare sunt prezentate cele șapte niveluri ale competenței comunicaționale reprezentate în scala Matrix.

NIVELUL I: COMPORTAMENTE PRE-INTENȚIONATE ... și situațiile pe care acestea le reflectă.

Aceste comportamente nu au un scop, sunt mai degrabă reflexe sau reactive, dar par să fie asociate cu stări de bine specifice. Părinții interpretează comportamentele ca exprimări ale unor stări interne cum ar fi foamea, confortul sau durerea.

NIVELUL II: COMPORTAMENTE INTENȚIONATE... care sunt asimilate actului de comunicare

Aceste comportamente sunt intenționate, dar nu sunt un mod intenționat de comunicare. Copiii nu-și dau seama că ei pot folosi aceste comportamente pentru a controla comportamentul altei persoane. Cu toate acestea, unele dintre aceste comportamente **reprezintă o funcție a comunicării**, deoarece părinții le interpretează ca modalități de comunicare a copilului. La acest nivel copiii nu stabilesc contact vizual înainte de a expune un potențial comportament de comunicare și nici nu așteaptă un răspuns de la adult. În schimb, copiii preferă să interacționează direct cu obiecte și persoane decât să utilizeze un obiect pentru a atrage atenția unui adult sau să se folosească de o persoană pentru a obține un obiect preferat (dorit).

Nivelul III: COMUNICAREA NECONVENȚIONALĂ ... utilizarea comportamentelor pre-simbolice

Aceasta este o etapă critică. Acum, copiii comunică în mod intenționat, dar ei utilizează metode neconvenționale de comunicare, cum ar fi mișcarea corpului, acțiunile cu oameni și obiecte, vocalize (sau activarea unui comutator pentru cei cu deficiențe motorii severe). Comportamentele sunt numite neconvenționale, deoarece acestea nu constituie mijloace de comunicare acceptate social în lumea adulților. Deși aceste comportamente sunt extrem de eficiente, ele sunt, de obicei, înlocuite în cele din urmă cu gesturi convenționale.

NIVELUL IV: COMUNICAREA CONVENȚIONALĂ... utilizând comportamente pre-simbolice

La acest nivel copiii comunică în mod intenționat cu ajutorul gesturilor și vocalizelor convenționale (acceptate social). Gesturile convenționale vor continua să fie utilizate pe parcursul copilărie și la maturitate pentru a dezvolta (crește) în mod eficient comportamentul simbolic. Copilul are acum "orientare duală": el sau ea acționează sau se orientează în același timp atât spre o persoană, cât și spre un subiect al comunicării. Orientarea duală se realizează frecvent prin combinarea gesturilor (de exemplu, se uită la cineva în timp ce indică ceva). Copiii nevăzători s-ar putea să nu manifeste multe dintre aceste comportamente.

NIVELUL V. SIMBOLURI CONCRETE ... ce reprezintă referenți specifici

La acest nivel copiii sunt capabili să reprezinte o entitate din mediu (un referent), prin utilizarea unor simboluri concrete, cum ar fi gesturi "naturale" sau "reprezentative" (gesturi pentru a mea, stau, vino), prin utilizarea pantomimei pentru a indica obiecte sau acțiuni sau prin folosirea simbolurilor concrete (imagini sau obiecte folosite ca simboluri). Aceste simboluri concrete sunt relaționate cu entitățile din mediul înconjurător în două moduri. În primul rând ei relaționează 1:1 cu un referent specific. În al doilea rând, ei au o relație clară perceptuală cu referentul, pe care îl identifică prin caracteristici de asemănare fizică, sunet, atingere sau mișcare. Copiii cu deficiențe motorii severe pot accesa simbolurile concrete cu ajutorul unor comutatoare sau a altor dispozitive mecanice sau prin indicare, atingere, privire etc. La cei mai mulți copii nivelul V nu apare ca un stadiu separat al dezvoltării comunicării. În schimb, comportamentele din nivelul V tind să fie intercalate cu comportamentele din nivelul IV și comportamentele din nivelul VI. Cu toate acestea, nivelul V, poate fi considerat o etapă separată și critică de dezvoltare pentru copiii cu dizabilități severe, pentru care simbolurile concrete pot fi doar simboluri semnificative. Sau, poate fi considerat ca o etapă de tranziție pentru copiii cu dizabilități ușoare, care întâmpină dificultăți în achiziționarea simboluri abstracte.

Nivelul VI: SIMBOLURI ABSTRACTE... care reprezintă referenți specifici

La acest nivel copiii sunt capabili să își reprezinte entitățile din mediul înconjurător prin utilizarea simbolurilor abstracte precum vorbirea, limbajul semnelor, sistemul Braille sau cuvinte scrise, simboluri grafice abstracte sau simboluri abstracte tridimensionale (o formă sau o textură specifică ce a fost desemnată arbitrar ca simbol pentru altceva).

Aceste simboluri indică o relație pur arbitrară cu referenții lor - aceștia nu sunt percepuți ca fiind în relație directă cu ei. În această etapă, copilul folosește mai degrabă pe rând simbolurile abstracte, decât în combinații. Copiii cu dizabilități motorii severe pot accesa simbolurile prin utilizarea unui comutator sau a unui dispozitiv mecanic sau prin indicare, atingere, privire etc.

Nivelul VII LIMBAJUL... combinarea simbolurilor

La acest nivel copiii folosesc simbolurile în combinații de două – trei simboluri, în conformitate cu regulile gramaticale sau sintactice. Sensul unui enunț se poate modifica dacă ordinea simbolurilor este schimbată. Copiii cu dizabilități motorii severe pot avea acces la simboluri prin utilizarea unui comutator sau a unui dispozitiv mecanic sau prin indicare, atingere, privire etc.

Instrucțiuni

Sursele de colectare a datelor

Utilizați orice tip de observații, interviuri cu părinți sau profesori și încercări directe de a comunica pentru a determina comportamentele pe care copilul este capabil să le producă pentru a exprima situațiile (condițiile) (la nivel I), funcțiile (la nivelul II) sau intențiile (la nivelurile III-VII).

Scorul

În fiecare matrice puneți întrebarea din coloana "Adresați aceste întrebări" dumneavoastră sau oricui vă poate oferi informații în legătură cu copilul. Dacă răspunsul este "DA", încercuiți litera din dreptul comportamentului pe care îl manifestă copilul pentru a exprima o stare, o funcție sau o intenție în coloana corespunzătoare "Răspunsul aici". Asigurați-vă că utilizați coloana "răspuns" cu același număr ca și întrebarea la care răspunde. Literele din coloanele "Răspunsul aici", corespund comportamentelor enumerate în coloana "Comportamente comunicative". Încercuiți doar comportamentele pe care copilul le produce independent (fără ajutor) și în mod constant (care apar de cele mai multe ori când li se oferă aceleași oportunități). Cele mai multe întrebări se referă la intenții care pot fi exprimate la mai multe niveluri diferite. Deoarece majoritatea copiilor se află în același timp la două sau trei niveluri de competențe în comunicare la un moment dat, veți observa, probabil, că încercuiți comportamente la două sau mai multe niveluri pentru a răspunde la fiecare întrebare. De exemplu, un copil ar putea folosi o varietate de comportamente pentru a solicita un obiect nou, inclusiv denumirea cuvântului "prăjitură" (nivelul VI), dându-vă o imagine a unei prăjituri (nivelul V) și arătând spre o prăjitură în timp ce vă privește (Nivelul IV).

Cu ce începem

Începem cu REFUZUL și continuăm cu celelalte funcții principale ale limbajului (PENTRU A OBȚINE, COMPORTAMENTE SOCIALE, INFORMAȚII). În fiecare pagină veți răspunde de la prima până la ultima întrebare. Dacă un copil manifestă comportamente comunicative intenționate foarte puține sau chiar deloc, începeți cu prima întrebare de pe fiecare pagină și continuați până sunteți siguri că ați depășit nivelul copilului. Dacă un copil folosește orice fel de simboluri (vorbire, limbajul semnelor, pictograme etc.) sau dacă acel copil are un repertoriu de comunicare intenționată gestuală sărac, atunci întrebările la care trebuie să răspundeți la nivelul I, II sau chiar III sunt depășite de nivelul copilului: aceasta înseamnă că acel copil a depășit acele niveluri în dezvoltarea abilităților de comunicare. În acest caz veți marca în coloana de răspunsuri pentru acele întrebări pentru a indica faptul că acestea au fost incluse în nivelurile superioare de abilități.

Modalități prin care REFUZĂ lucrurile care nu îi plac ...

Adresați aceste întrebări	Răspunsul aici	Comportamente comunicative	Nivelul		
<p>1. Exprimă disconfort Puteți să spuneți când copilul dumneavoastră simte disconfort? (îl doare ceva, este ud, flămând, speriat) ◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum se manifestă copilul, ce vă face să credeți că simte un anumit disconfort?</p>	1	<p>a) Își schimbă postura (corp rigid, se răsucesce, se întoarce) b) Mișcă membrele (lovește cu picioarele, lovește cu mâinile) c) Își mișcă capul (își întoarce capul) d) Expesii faciale (grimase) e) Vocalizări (plânge, mormăie, țipă) f) Alt comportament</p>	<p>I. Comportament pre-intenționat Comportament pre-intenționat sau reflex care exprimă starea subiectului. Starea (e.x., flămând, ud) este interpretată de persoana care îl îngrijește.</p>		
	a				
	b				
	c				
	d				
	e				
<p>2. Protestează Puteți să spuneți când copilul dumneavoastră nu vrea ceva anume, cum ar fi un fel de mâncare, o jucărie sau un joc precum gădilatul? ◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum se manifestă copilul, ce vă face să credeți că nu vrea un anumit lucru?</p>	2	<p>a) Mișcările capului (se întoarce cu spatele, își dă capul pe spate) b) Mișcările brațelor (lovește cu mâinile, împinge, aruncă) c) Mișcările picioarelor (lovește cu piciorul podeaua, lovește cu piciorul) d) Expresii faciale (se încruntă, grimase) e) Vocalizări (smiorcăie, se agită, țipă) f) Pleacă de lângă persoană sau obiect. g) Alt comportament</p>	<p>II. Comportament intenționat Comportamentul este intenționat, dar nu cu intenția de a comunica. Funcțiile comportamentului schimbă comportamentul îngrijitorului deoarece acesta deduce intenția.</p>		
	a				
	b				
	c				
	d				
	e				
	f				
g					
<p>3. Refuză sau respinge Arată intenționat copilul dumneavoastră că nu vrea un anumit lucru sau o anumită activitate? ◆ Nu ◆ Da Dacă da, ce face copilul dumneavoastră pentru a refuza sau respinge ceva?</p>	3	<p>a) Mișcări ale întregului corp (răsucire, întoarcere) b) Întoarce capul într-o parte c) Mișcări ale brațelor sau mâinilor d) Mișcări ale picioarelor (lovește cu piciorul podeaua, lovește cu piciorul) e) Vocalizări (țipă, smiorcăie) f) Expresii faciale (se încruntă, grimase) g) Împinge persoana sau obiectul h) Alt gest neconvențional</p>	<p>III. Comunicare neconvențională Gesturile neconvenționale sunt folosite cu intenția de a schimba comportamentul îngrijitorului.</p>		
	a				
	b				
	c				
	d				
	e				
	f				
	g				
	h				
	a			<p>a) Vă dă obiectul care nu îi place b) Dă din cap "Nu" c) Vocalize intonate specifice ("uh-uh") d) Alt gest convențional</p>	<p>IV. Comunicare convențională Sunt utilizate gesturi convenționale cu intenția de a schimba comportamentul îngrijitorului. Copilul prezintă "dublă orientare."</p>
	b				
	c				
	d				
	a			<p>a) Respinge o fotografie sau un desen al unui lucru care nu îi place. b) Respinge simbolul obiectului ce reprezintă elementul care nu îi place. c) Respinge alte simboluri concrete.</p>	<p>V. Simboluri concrete Utilizare limitată a simbolurilor concrete pentru a reprezenta anumite corespondențe între simbol și referent 1:1</p>
b					
c					
a	<p>a) Cuvânt rostit ("Nu", "Gata.") b) Semn manual ("Nu", "Stop") c) Cuvânt scris ("Nu", "Gata") d) Cuvântul în Braille ("Nu", "Stop") e) Simbol abstract 3-D (pentru "Nu", "Stop") f) Simbol abstract 2-D (pentru "Nu", "Stop") g) Alt simbol abstract</p>	<p>VI. Simboluri abstracte Utilizare limitată a simbolurilor abstracte pentru reprezentarea persoanelor. Simbolurile sunt folosite pe rând.</p>			
b					
c					
d					
e					
f					
g					
a b	<p>a) Două simboluri "Oprește-te!", "Nu vreau.") b) Trei simboluri ("Nu merg afară.") Notați simbolurile</p>	<p>VII. Limbaj Utilizează un sistem de simboluri respectând reguli. Ordonează combinații de 2-3 simboluri în conformitate cu convențiile sintactice.</p>			

Modalități de implicare în interacțiuni sociale

Adresați aceste întrebări	Răspunsul aici	Comportamente comunicative	Nivelul
<p>1. Este interes de alte persoane. Puteți să spuneți dacă fiul/fiica dumneavoastră este interesată de alte persoane?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, ce vă face să credeți ca fiul/fiica dumneavoastră este interesată de alte persoane?</p>	<p>1</p> <p>a b c d e</p>	<p>a) Își schimbă postura (corpul devine rigid, se relaxează) b) Mișcări ale membrelor (lovește cu picioarele, dă din brațe) c) Expresii faciale (zâmbeste) d) Vocalizează (gângurește, face tărăboi) e) Alt comportament _____</p>	<p>I. Comportament pre-intenționat</p> <p>Comportament pre-intenționat sau reflexiv care exprimă starea subiectului. Starea (ex. foame, este ud) este interpretată de persoana care îl îngrijește.</p>
<p>2. Atrage atenția Face copilul dumneavoastră anumite lucruri pentru a vă atrage atenția, chiar dacă el nu încearcă intenționat să obțină atenția dumneavoastră?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, ce comportamente manifestă copilul dumneavoastră pentru a vă atrage atenția?</p>	<p>2</p> <p>a b c d e f g h</p>	<p>a) Se apropie de persoană b) Mișcări ale capului (mișcări ale capului înainte și înapoi) c) Mișcări ale brațelor (lovește cu brațele) d) Mișcări ale picioarelor (lovește) e) Expresii faciale (zâmbeste) f) Vocalizează (gângurește, țipă, face gălăgie) g) Se uită la persoană h) Alt comportament _____</p>	<p>II. Comportament intenționat</p> <p>Comportamentul este intenționat dar nu este în mod intenționat exprimat verbal. Comportamentul determină schimbarea comportamentului persoanei care îl îngrijește deoarece aceasta deduce intenția copilului.</p>
<p>3. Solicită atenție Încearcă fiul/fiica dumneavoastră să vă atragă atenția intenționat?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum cere atenție copilul dumneavoastră?</p>	<p>3</p> <p>a b c d e f g</p>	<p>a) Mișcări ale brațelor/mâinilor (lovește cu brațele) b) Vocalizează (gângurește, țipă) c) Expresii faciale (zâmbeste) d) Atinge persoana e) Se uită la persoană f) Activează mecanic "dispozitive care sună" g) Alte gesturi neconvenționale: _____</p>	<p>III. Comunicare neconvențională</p> <p>Gesturile neconvenționale sunt folosite cu intenția de a schimba comportamentul persoanei care îl îngrijește.</p>
<p>4. Arată afecțiune Arată fiul/fiica dumneavoastră afecțiune față de dumneavoastră sau față de altcineva?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, ce face copilul pentru a vă arăta afecțiunea?</p>	<p>4</p> <p>a b c d e f g</p>	<p>a) Se uită când la tine, când la obiectul, persoana sau locul dorit b) Îți dă sau îți arată ceva c) Cheamă persoana d) Dă din mână "Salut" ori "Pa" e) Dă din cap sau își scutură capul f) Îmbrățișează, sărută, mângâie pe cineva g) Ridică mâna h) Vocalizări intonate specific (Intonație pentru "Pot să?" "Vrei aceasta?") i) Arată ceva sau pe cineva j) Alte gesturi convenționale: _____</p>	<p>IV. Comunicare convențională</p> <p>Gesturile convenționale sunt folosite pentru a schimba comportamentul persoanei care îl îngrijește. Copilul prezintă "orientare duală"</p>
<p>5. Salută persoane Salută intenționat când vine sau când pleacă cineva?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum vă salută copilul pe dv. și pe alte persoane?</p>	<p>5</p> <p>a b c d e f g h i j</p>	<p>a) Fotografii/desene ale unor concepte sociale (fotografie cu cineva care dă din mâini) b) Alte simboluri concrete (pentru concepte sociale) _____</p>	<p>V. Simboluri concrete</p> <p>Folosirea limitată a simbolurilor concrete pentru a reprezenta diferite obiecte/persoane. Corepondența 1:1 între simbol și referent.</p>
<p>6. Oferă/împarte Vă oferă intenționat lucruri sau împarte cu dumneavoastră ceva în schimb?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum vă oferă sau împarte cu dumneavoastră lucruri?</p>	<p>6</p> <p>a b c d e f g h i j</p>	<p>a) Cuvânt rostit ("Te rog.", "Uite.", "Salut.", "A ta.") b) Limbajul semnelor ("Te rog.", "Uite.", "Salut.", "A ta.") c) Cuvânt scris ("Te rog.", "Uite.", "Salut.", "A ta.") d) Cuvânt în Braille ("Te rog.", "Uite.", "Salut.", "A ta.") e) Simbol abstract tridimensional ("Te rog.", "Uite.", "Salut.", "A ta.") f) Simbol abstract bidimensional ("Te rog.", "Uite.", "Salut.", "A ta.") g) Alt simbol abstract _____</p>	<p>VI. Simboluri abstracte</p> <p>Folosire limitată a simbolurilor abstracte pentru a reprezenta obiecte/persoane. Simbolurile sunt folosite pe rând.</p>
<p>7. Vă atenționează Vă atrage atenția asupra unui lucru de care este interesat spune "Uite o..."</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum vă atrage atenția spre ceva?</p>	<p>7</p> <p>a b c d e f g h i j</p>	<p>a) Două simboluri ("Te iubesc.", "Afară te rog.", "Cel de acolo.", "Pa, mama.") b) Trei simboluri ("Aceasta pentru tine", "Eu te iubesc.", "Ne vedem mai târziu.") Scrieți un simbol _____</p>	<p>VII. Limbaj</p> <p>Utilizează un sistem de simboluri respectând reguli. Ordonează combinații de 2-3 simboluri în conformitate cu convențiile sintactice.</p>
<p>8. Forme sociale de politețe Utilizează intenționat formule de politețe pentru a interacționa își cere permisiunea înainte să facă ceva. Spune "Te rog.", "Mulțumesc." sau "Scuză-mă."</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, ce formule de politețe folosește copilul?</p>	<p>8</p> <p>a b c d e f g h i j</p>		

Modalități de a oferi sau căuta INFORMAȚII

Adresați aceste întrebări	Răspunsul aici	Comportamente comunicative	Nivelul																												
<p>I. Comportament pre-intenționat Comportament pre-intenționat care exprimă starea subiectului. Starea (ex. foame, umed) este interpretată de către persoana care îl îngrijește</p> <p>II. Comportament intenționat Comportamentul este intenționat, dar nu este în mod intenționat exprimat verbal. Comportamentul determină schimbarea comportamentului persoanei care îl îngrijește deoarece aceasta deduce intenția copilului.</p> <p>III. Comunicare neconvențională Gesturile neconvenționale sunt folosite cu intenția de a schimba comportamentul persoanei care îl îngrijește.</p>																															
<p>1. Răspunde la întrebări cu răspuns DA/NU</p> <p>Răspunde intenționat la întrebări cu răspuns "Da", "Nu" sau "Nu știu"?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum răspunde copilul la întrebările cu răspuns "Da" sau "Nu"?</p> <p>2. Adresează/formulează întrebări</p> <p>Vă adresează clar întrebări (chiar dacă nu spune cuvinte), așteptând un răspuns de la dumneavoastră?</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum adresează copilul întrebările?</p> <p>3. Numește lucruri/ persoane</p> <p>Numește sau denumește persoane sau acțiuni fie spontan, și ca răspuns la întrebarea dumneavoastră? (ex. Ce este?)</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, cum denumește copilul ceva?</p> <p>4. Face observații</p> <p>Copilul oferă informații spontan (fără să fie întrebat) despre obiecte sub formă de comentarii ("această frumoasă "fierbinte" etc.)</p> <p>◆ Nu ◆ Da Dacă da, ce fel de remarcă face copilul dumneavoastră</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>1</th> <th>2</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>a</td><td>a</td></tr> <tr><td>b</td><td>b</td></tr> <tr><td>c</td><td>c</td></tr> <tr><td>d</td><td>d</td></tr> <tr><td>e</td><td>e</td></tr> <tr><td>f</td><td>f</td></tr> <tr><td>g</td><td>g</td></tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th>3</th> <th>4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>a</td><td>a</td></tr> <tr><td>b</td><td>b</td></tr> <tr><td>c</td><td>c</td></tr> <tr><td>d</td><td>d</td></tr> <tr><td>e</td><td>e</td></tr> </tbody> </table>	1	2	a	a	b	b	c	c	d	d	e	e	f	f	g	g	3	4	a	a	b	b	c	c	d	d	e	e	<p>a) Se uită când la tine, când la obiectul sau locul urmărit</p> <p>b) Dă din cap "da"</p> <p>c) Dă din cap "nu"</p> <p>d) Ridică din umeri</p> <p>e) Expresii faciale (zâmbește, scoate limba)</p> <p>f) Vocalize intonate specific (sunete cu intonație, "uh-uh", "nu-uh")</p> <p>g) Altul _____</p> <p>a) Indică/arată fotografii/desene ale unor itemi/persoane/locuri/activități/calități/ răspunsuri de tipul "Da"/"Nu"</p> <p>b) Indică/arată obiectul simbol care reprezintă un item/persoană/loc/activitate/ "Da"/"Nu"</p> <p>c) Pantomimă – acțiune, obiect sau calitate/proprietate</p> <p>d) Mimează sunetul unui obiect</p> <p>e) Alte simboluri concrete _____</p> <p>a) Cuvânt rostit ("Da", "Nu", "De ce?", numele unui item, calitatea)</p> <p>b) Limbajul semnelor ("Da", "Nu", "De ce?", numele unui item, calitatea)</p> <p>c) Cuvânt scris ("Da", "Nu", "De ce?", numele unui item, calitatea)</p> <p>d) Cuvânt în Braille ("Da", "Nu", "De ce?", numele unui item, calitatea)</p> <p>e) Simbol abstract tridimensional ("Da", "Nu", "De ce?", numele unui item, calitatea/adjectiv?)</p> <p>f) Simbol abstract bidimensional ("Da", "Nu", "De ce?", numele unui item, calitatea/proprietate?)</p> <p>g) Alt simbol abstract _____</p> <p>a) Două simboluri ("Nu, mulțumesc." "Mașina aceea", "Unde mergem?")</p> <p>b) Trei simboluri ("Cine merge acasă?", "Aceea prea rece?," Eu nu știu.")</p> <p>Tipul simbolului _____</p>	<p>IV. Comunicare convențională</p> <p>Gesturile convenționale sunt folosite pentru a schimba comportamentul persoanei care îl îngrijește. Copilul prezintă "orientare duală"</p> <p>V. Simboluri concrete</p> <p>Folosirea limitată a simbolurilor concrete pentru a reprezenta diferite obiecte/persoane. Corespondența 1:1 între simbol și referent.</p> <p>VI. Simboluri abstracte</p> <p>Folosire limitată a simbolurilor abstracte pentru a reprezenta obiecte/persoane. Simbolurile sunt folosite pe rând.</p> <p>VII. Limbaj</p> <p>Utilizează un sistem de simboluri respectând reguli. Ordonează combinații de 2-3 simboluri în conformitate cu convențiile sintactice.</p>
1	2																														
a	a																														
b	b																														
c	c																														
d	d																														
e	e																														
f	f																														
g	g																														
3	4																														
a	a																														
b	b																														
c	c																														
d	d																														
e	e																														

Completarea profilului

Profilul este destinat să rezume informația pe care ați înregistrat-o în paginile 3-6 din scala Matrix. Oferă o imagine de ansamblu asupra dezvoltării copilului din punct de vedere al abilităților de comunicare.

Utilizați un marker pentru a colora căsuțele din profil pentru care copilul prezintă competențe. Competența este prezentă dacă acel copil prezintă cel puțin un comportament (independent și consistent) la un anumit nivel pentru a exprima un anumit mesaj (stare, funcție sau intenție). Puteți utiliza diferite culori pentru a indica dacă un anumit domeniu/obiectiv este în curs de dezvoltare sau este achiziționat. Nu este necesar să colorați căsuțele de la nivelul I și II dacă dumneavoastră considerați că acestea sunt complet subsumate (înlocuite) cu abilități superioare pe care copilul și le-a dobândit.

Dacă administrați Scala Communication Matrix a doua oară, puteți utiliza o culoare diferită pentru a scoate în evidență noile abilități dobândite și veți observa cu ușurință progresul înregistrat de copil, de la ultima administrare.

Interpretarea profilului

Profilul acoperă aproximativ primii doi ani ai dezvoltării, din punct de vedere comunicational, pentru copiii cu dezvoltare tipică, fără dizabilități. Privind căsuțele colorate din profil, veți putea face o comparație între dezvoltarea copilului evaluat cu nivelul de dezvoltare al unui copil tipic. Mai important este faptul că ne oferă informații cu privire la acele domenii ale repertoriului comunicational al copilului care trebuie consolidate și se poate observa unde există decalaje între abilitatea copilului de a exprima o serie de mesaje utile.

Utilizarea rezultatelor din Scala Matrix în planificarea intervenției

Această analiză amănunțită a dezvoltării comunicării sprijină eforturile în intervenția destinată copiilor care progresează foarte lent. Rezultatele obținute cu ajutorul scalei Matrix îi ajută pe educatori să elaboreze obiective comunicaționale pe termen scurt și pe termen lung, în vederea planificării activităților corectiv-compensatorii. Pentru fiecare copil trebuie elaborat un obiectiv general de intervenție (ce nivel de competență comunicativă să dobândească/atingă), precum și obiective specifice de intervenție (ce comportamente comunicative și funcționale să dobândească). În general, unui copil ar trebui să i se permită să funcționeze la nivelul său actual de competențe comunicative, în timp ce este încurajat/stimulat constant spre următorul nivel de competențe. Tabelul următor prezintă obiective generale de intervenție pentru copii, competențe la fiecare nivel. Prima decizie pe care trebuie să o luăm este dacă ne concentrăm asupra dezvoltării competențelor copilului la nivelul la care funcționează (așa veți proceda dacă un copil are un repertoriu sărac la nivelul respectiv) sau dacă ne orientăm spre nivelul următor. Următoarea decizie pe care trebuie să o luăm este asupra căror comportamente comunicative specifice ne oprim. Ar trebui să ne oprim asupra comportamentelor existente sau asupra altor comportamente noi? Această decizie depinde de abilitățile motorii și vocale ale copilului, precum și de limitările senzoriale care intervin și chiar împiedică uneori apariția

anunitor comportamente verbale.

În plus, se iau în considerare orice limitări cognitive care ar putea împiedica un copil să înțeleagă anumite tipuri de simboluri. În cele din urmă, trebuie să decideți exact ce mesaje (stări, funcții sau intenții) să vizeze. Utilizați profilul pentru a determina unde există lacune în capacitatea expresivă a copilului și luați în considerare vizarea mesajele noi pe care copilul chiar trebuie să fie în măsură să le exprime.

Șapte niveluri ale competenței comunicative și obiectivele generale de intervenție

Nivelul	Comportamentul	Obiectivul intervenției
I. Comportament pre-intenționat	Comportament pre-intenționat sau reflex care exprimă starea subiectului. Starea (ex. foame, este ud) este interpretată de persoana care îl îngrijește.	Stabilirea unor comportamente intenționate prin crearea unui mediu extrem de receptiv.
II. Comportament intenționat	Comportamentul este intenționat dar nu este în mod intenționat exprimat verbal. Comportamentul determină schimbarea comportamentului persoanei care îl îngrijește deoarece aceasta deduce intenția copilului.	Răspundeți la potențiale comportamente de comunicare, astfel încât copilul să devină conștient de scopul lor comunicativ.
III. Comunicare neconvențională	Gesturile neconvenționale sunt folosite cu intenția de a schimba comportamentul persoanei care îl îngrijește.	Modelați/schimbați gesturile neconvenționale în gesturi convenționale și/sau vizați utilizarea simbolurilor.
IV. Comunicare convențională	Gesturile convenționale sunt folosite pentru a schimba comportamentul persoanei care îl îngrijește. Copilul prezintă "orientare duală".	Învățați corespondența 1:1 între simboluri (concrete sau abstracte) și referenți.
V. Simboluri concrete	Folosirea limitată a simbolurilor concrete pentru a reprezenta diferite obiecte/persoane. Corespondența 1:1 între simbol și referent.	Învățați corespondența 1:1 între simboluri abstracte și referenți.
VI. Simboluri abstracte	Folosire limitată a simbolurilor abstracte pentru a reprezenta obiecte/persoane. Simbolurile sunt folosite pe rând.	Învățați combinarea simbolurilor cu ajutorul unor enunțuri de două-trei simboluri.
VII. Limbaj	Utilizează un sistem de simboluri respectând reguli. Ordonează combinații de 2-3 simboluri în conformitate cu convențiile sintactice.	Extindeți abilitățile sintactice și semantice.

Numele _____

Data _____ / _____

Completat de _____

CARACTERISTICI

I
Comportament
pre-intenționat

0-3 luni.

(1) Exprimă disconfort	(1) Exprimă confort					
------------------------------	------------------------	--	--	--	--	--

(1) Exprimă Interes față de alte persoane

Tipul simbolului
Pentru nivelele V, VI sau VII,
specificați tipul simbolului utilizat
(ex. imagini, simboluri
tridimensionale, limbajul
semnelor, vorbire)

II
Comportament
intenționat

3-8 luni.

(2) Protestea- ză	(2) Continuă acțiunea	(3) Obține pentru mai mult timp ceva			
-------------------------	-----------------------------	--	--	--	--

(2) Atrage atenția

III
Comunicare
neconvențională

6-12 luni.

(3) Refuză, Respinge	(4) Solicită continua- rea	(5) Solicită o nouă acțiune	(6) Solicită pentru mai mult timp	(7) Face alegeri	(8) Solicită un obiect nou
----------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	--	------------------------	----------------------------------

(3) Solicită atenție	(4) Arată afecțiune
----------------------------	---------------------------

IV
Comunicare
convențională

12-18 luni.

Refuză, Respinge	Solicită continua- rea acțiunii	Solicită o nouă acțiune	Solicită pentru mai mult timp un obiect	Face alegeri	Solicită un obiect nou
---------------------	--	-------------------------------	--	-----------------	---------------------------

Solicită atenție	Arată afecțiune	(5) Salută persoane	(6) Oferă, împarte	(7) Atrage atenția altei persoane	(8) Formule sociale de politețe
---------------------	--------------------	---------------------------	--------------------------	---	--

(1) Răspunde la întrebări cu DA/NU	(2) Adresează întrebări
---	-------------------------------

V
Simboluri
concrete

12-24 luni

Refuză, Respinge	Solicită continua- rea acțiunii	Solicită o nouă acțiune	Solicită pentru mai mult timp un obiect	Face alegeri	Solicită un obiect nou	(9) Solicită un obiect absent
---------------------	--	-------------------------------	--	-----------------	------------------------------	--

Solicită atenție	Arată afecțiune	Salută persoane	Oferă, împarte	Atrage atenția altei persoane	Formule sociale de politețe
---------------------	--------------------	--------------------	-------------------	--	-----------------------------------

Răspunde la întrebări cu DA/NU	Adresează întrebări	(3) Numește lucruri/ persoane	(4) Face observații
--------------------------------------	------------------------	--	---------------------------

VI
Simboluri
abstracte

18-24 luni

Refuză, Respinge	Solicită continua- rea acțiunii	Solicită o nouă acțiune	Solicită pentru mai mult timp un obiect	Face alegeri	Solicită un obiect nou	Solicită un obiect absent
---------------------	--	-------------------------------	--	-----------------	------------------------------	---------------------------------

Solicită atenție	Arată afecțiune	Salută persoane	Oferă, împarte	Atrage atenția altei persoane	Formule sociale de politețe
---------------------	--------------------	--------------------	-------------------	--	-----------------------------------

Răspunde la întrebări cu DA/NU	Adresează întrebări	Numește lucruri/ persoane	Face observații
--------------------------------------	------------------------	---------------------------------	--------------------

VII
Limbaj

24 luni. +

Refuză, Respinge	Solicită continua- rea acțiunii	Solicită o nouă acțiune	Solicită pentru mai mult timp un obiect	Face alegeri	Solicită un obiect nou	Solicită un obiect absent
---------------------	--	-------------------------------	--	-----------------	------------------------------	---------------------------------

Solicită atenție	Arată afecțiune	Salută persoane	Oferă, împarte	Atrage atenția altei persoane	Formule sociale de politețe
---------------------	--------------------	--------------------	-------------------	--	-----------------------------------

Răspunde la întrebări cu DA/NU	Adresează întrebări	Numește lucruri/ persoane	Face observații
--------------------------------------	------------------------	---------------------------------	--------------------

Comportamentele verbale pre-intenționate comunicative exprimă starea de bine (Nivelul I) sau îndeplinesc funcții comunicative (Nivelul II)	Comunicarea pre-simbolică implică/presupune comunicarea cu ajutorul comportamentelor motorii și vocale (Nivelurile I-IV)
Comportamentele intenționate de comunicare exprimă intențiile de comunicare (Nivelurile III-VII)	Comunicarea simbolică presupune comunicarea cu ajutorul simbolurilor (Nivelurile V-VII)

PROFILUL COMMUNICATION MATRIX

Charity Rowland, Ph.D.

©1990,1996,2004

Traducere și adaptare în limba română Lector Univ. Dr.Carolina Hațegan și Dr. Dorina Talaș

Oregon Health & Science University
Toll free 888-909-4030
www.designtolearn.com

& &
& & & & ! & & &
" ! & & ! & & & !
" & & & & & \$ & &
! & & " ! & # ! & " & &
! & & ' % & " & & & !
& & " & & & & &
& ! & # & & & & & &

design LEARN

Oregon Institute on Disability & Development

Design to Learn Projects

Toll free 1-888-909-4030

Visit our web site

www.designtolearn.com

for additional practical information and materials.